

HANDLÄGGARE
Rosborg, Björn
08-535 302 09
Bjorn.Rosborg@huddinge.se

Kulturdepartementet

Huddinge kommuns yttrande över remissen **Låt fler forma framtiden! (SOU 2016:5)**

Inledning

Huddinge kommun anser att utredningens förslag är föga omstörtande utan bygger vidare på den svenska traditionen av löpande och marginella förändringar av viktiga förhållningssätt och principer för att anpassa dessa till den föränderliga kontext de är avsedda att verka i. Det är ett bra och pragmatiskt förhållningssätt som bidrar till att demokratin i Sverige, trots sina problem, står stark. Detta är viktigt i en tid då utvecklingen i vissa närliggande länder i Öst- och Centraleuropa går mot mer auktoritära och mindre toleranta styren som visar hur sårbar demokratin är om den är dåligt förankrad samt inte vårdas genom kontinuerliga och medvetna anpassningar till individens förutsättningar, tekniska landvinningar och ett samhälle i förändring.

I ljuset av ovanstående är således många av betänkandets förslag och rekommendationer välkomna.

I beredningen av ärendet har betänkandet gått på internremiss i Huddinge kommun för att inhämta sakkunskap från relevanta politiska fora inför nedanstående ställningstaganden.

Svar på förslag och rekommendationer

Nytt mål för demokratipolitiken

Huddinge kommun anser att regeringens demokratipolitik tydligare måste riktas in mot att åstadkomma större politisk jämlikhet och därför är målsättningen ”en hållbar demokrati som kännetecknas av delaktighet och jämlikt inflytande” bra.

Tillsätt en ny maktutredning!

Demokratins grundtanke är alla människor lika värde och från denna princip kan man härleda kravet att alla människor ska ha samma möjligheter att påverka sina levnadsvillkor och samhällets utveckling. Det gäller då det faktiska inflytandet och inte bara formella möjligheter. Det finns därmed ett direkt samband mellan demokrati och makt och samhällets maktstruktur kan i större eller mindre grad avvika från det demokratiska idealet.

Mot bakgrund av det gör Huddinge kommun samma analys som demokratiutredningen att flera samhällstendenser, som globaliseringen, digitaliseringen, demografiska förändringar och klimathotet, riskerar att öka skillnaderna mellan olika grupper i samhället samtidigt som de ställer demokratin och samhället i sin helhet inför nya utmaningar. Därför bör en maktutredning tillsättas som inte bara studerar hur maktförhållanden har förändrats i det svenska samhället sedan millenniumskiftet, utan även med hjälp av den kunskapen blickar framåt så att det går att arbeta proaktivt för att maktstrukturer som ökar den politiska ojämlikheten inte ska få fäste.

Gör en bred översyn av partistödet!

Huddinge kommun instämmer i utredningens förslag och anser att en bredare översyn av partistödet bör göras för att klargöra i vilken mån de olika formerna av partistöd används på ett ändamålsenligt sätt och bidrar till lokal representation och aktivitet.

Huddinge kommun kan precis som utredningen konstatera att partierna professionaliserats och anställt mer personal och att det påverkar medlemmarnas möjligheter till inflytande. Detta är dock något man bör avstå från att reglera utan överlåta till partierna att diskutera vidare.

Rekommendationen i betänkandet att partierna i en kommun eller ett landsting bör komma överens om att samordna sina nomineringsprocesser på så sätt att könsbalansen i nämnder och styrelse blir jämnare har ett gott mål, men kan inte förordas. Bortsett från de rent praktiska problemen med ett sådant förfarande skulle det även ta ifrån de enskilda partierna monopolet över sin egen nomineringsprocess.

Fullmäktigeledamöter ska kunna sitta kvar trots att de flyttat

Utredningen föreslår att det ska vara möjligt för fullmäktigeledamöter att behålla sitt uppdrag trots flytt från kommunen. Redan idag har fullmäktige möjligheten att besluta att en förtroendevald som är vald av fullmäktige får behålla sitt uppdrag, vilket får förslaget att verka logiskt och harmlöst. Emellertid kan det inte vara önskvärt att de som väljs - oavsett om det sker i direkta val till fullmäktige eller genom att de utses av fullmäktige - för att styra den kommunala verksamheten inte är bosatta i kommun. Det är dåligt utifrån ett flertal aspekter; dels påverkas man inte själv av de beslut man är med om att fatta, dels hämmas informationsintaget och dialogen med kommuninvånarna om man inte bor i det geografiska området ifråga.

Också förtroendevalda ska kunna vara föräldralediga

Utredningen föreslår, och Huddinge kommun instämmer i, att det ska bli möjligt för förtroendevalda att vara föräldralediga- och sjukskrivna.

Kommunerna ska ha ansvaret för förtroendevaldas säkerhet

Mot bakgrund av den ökade omfattningen av hot och trakasserier mot förtroendevalda föreslås i betänkandet att kommuner och landsting får ett ansvar för att förtroendevalda ska kunna fullgöra sitt uppdrag under trygga och säkra former, vilket är en uppfattning som delas av Huddinge kommun. Redan idag stöttar trygghets- och säkerhetssektionen i Huddinge de förtroendevalda i trygghets- och säkerhetsfrågor. Förutom utbildningar kring våld och hot så besöks partier i samband med val. Utsatta politiker i Huddinge kan få stöd och råd samt riskanalys vid behov efter inträffad incident samt personlarm vid behov.

Fullmäktiges roll bör stärkas

Mot bakgrund av att 95 procent av kommunfullmäktiges ledamöter anser sig ha för lite att säga till om och häften av dem funderar på att lämna sitt uppdrag lämnar utredningen förslag och rekommendationer för att tydliggöra och stärka fullmäktiges roll i den lokala politiken.

Huddinge kommun är tveksam till att kommunfullmäktige ska upprätta en praxis för den interna granskningen av maktutövningen i kommunen då det rimligen borde skötas av kommunrevisionen.

Huddinge kommun är positiv till utredningens bedömningar om att fullmäktige kan fatta beslut om uppdragsbeskrivningar för ordföranden i styrelsen och övriga förtroendevalda som fullgör sina uppgifter på heltid eller betydande del av heltid.

Huddinge kommun anser också att det är lätt att tycka att partierna ska begränsa tiden för de politiska uppdragen för att öka omsättningen på förtroendevalda, men svårare att praktiskt genomföra. Politiker är inte stöpta i en form som gör dem substituerbara med varandra. Några har stora ambitioner och mycket tid och engagemang över för det politiska uppdraget, medan andra är mer nöjda med att bara delta i den politiska diskussionen på partimöten eller andra offentliga tillställningar.

Att fullmäktigepresidiet ska ges möjlighet att fatta beslut om att en allmänpolitisk debatt ska hållas utan samband med ordinarie ärendehantering borde vara en självklarhet.

Det informella påverkansarbetet har ökat

Huddinge kommun noterar att demokratiutredningen inte föreslår reglering av det informella påverkansarbetet – lobbying. Lobbying med dold uppdragsgivare kan vilseleda opinioner och ge politiker felaktiga beslutsunderlag. Därför vore det fördelaktigt om det fanns krav om öppenhet för att berörda parter ska få veta vem eller vilka som står bakom lobbyingarbete. Offentlig redovisning av uppdragsgivare möjliggör även

insyn för medborgare genom ökad möjlighet till medial granskning av den professionella lobbyverksamheten och därför föreslår Huddinge kommun en reglering av lobbyverksamhet.

Folkmotion införs liksom en nationell demokratiportal

Huddinge kommun är positiv till att folkmotion till riksdag, kommun- och landstingsfullmäktige införs och att en nationell demokratiportal införs som underlättar för folkmotioner och lokala folkomröstningar. Folkmotion ersätter den medborgerliga förslagsrätten vilken haft brister och tagit tämligen stora utredningsresurser i anspråk. Samtidigt finns skäl att peka på risker kring folkmotioner då de kan bidra till ojämlik delaktighet och därför behövs även andra insatser för grupper som i vanliga fall inte deltar och gör sin röst hörd.

Kommunallagen ska föreskriva att medborgarna ska komma till tals innan beslut fattas

Huddinge kommun har inget att anföra mot att det införs en skrivning i kommunallagen – målsättningsparagraf – om att invånarna ska ges möjlighet att delta och framföra sina synpunkter inför beslut, men undrar över vad det rent praktiskt förpliktar till.

Försöksverksamhet med rösträtt från 16 år i 2018 och 2022 års kommunalval

I betänkandet slås fast att de ungas möjligheter till inflytande och delaktighet måste stärkas och därför föreslås att kommuner ska kunna genomföra en försöksverksamhet med en rösträtt från 16 år i valen 2018 och 2022 i kommunala val och folkomröstningar. Samtidigt anförs att när det gäller val till riksdagen är det viktigt att rösträtten fortsatt är knuten till myndighetsåldern. Huddinge kommun kan inte se några skäl till att göra åtskillnad mellan valen och anser att rösträttsåldern även framöver i samtliga val ska vara knuten till myndighetsåldern.

Inflytande och delaktighet för personer med funktionsnedsättning

För att öka valdeltagandet bland personer med funktionsnedsättning krävs det jämlika villkor vid rösttillfället. Ett exempel är att personer med synnedsättning inte kan personrösta. Vidare behöver all valinformation bli tillgänglighetsanpassad för olika grupper. Inför valet behöver funktionsnedsatta synas i debatterna och debatterna behöver i högre grad bli syn- och teckenspråkstolkade för att skapa intresse och engagemang bland väljare med funktionsnedsättning.

Andra hinder som behöver tas bort för att öka förtroendeuppdrag och valdeltagande bland funktionsnedsatta är begränsat antal färdtjänstresor, brist på ledsagning och personlig assistans. Huddinge kommun anser att förslaget om att se över behovet av assistans i sekretessärenden och rätt till särskilt stöd och service vid genomförandet av politiska förtroendeuppdrag är bra.

Till politiska möten behövs det tillgängliga lokaler. Detta ställer större krav på kommuner och landsting, men förslaget välkomnas för att skapa tillgängliga möten. Att alla handlingar finns i olika alternativa format är även en förutsättning för möten på jämlika villkor. En viktig åtgärd som ofta glöms bort.

Beslut i detta ärende har tagits av kommunstyrelsen den 15 juni 2016
(protokollsutdrag bifogas)

Daniel Dronjak
Kommunstyrelsens ordförande